

La recerca i els estudis sobre comunicació a Catalunya. Estat de la qüestió (2005 i 2006)

Miquel de Moragas i Spà
Marta Civil i Serra
Núria Reguero i Jiménez
Ramon G. Sedó

Institut de la Comunicació
(Universitat Autònoma de Barcelona)

La recerca i els estudis sobre comunicació a Catalunya plantegen, durant el bienni 2005-2006, alguns problemes específics, caracteritzats per un creixement quantitatiu accelerat i un dèficit de planificació i coordinació heretats de períodes anteriors. El capítol analitza les activitats dels diferents actors implicats, i fa un repàs a l'oferta dels estudis que ofereixen un total d'11 universitats catalanes, així com les tesis doctorals, els projectes d'I+D i la presència d'autors catalans a revistes de referència en comunicació.

La recerca en comunicació planteja alguns problemes específics, caracteritzats per un creixement quantitatiu accelerat i un dèficit de planificació i coordinació

La recerca en comunicació té dos protagonistes principals: els investigadors que publiquen i difonen les seves recerques (sobretot en l'àmbit acadèmic) i les empreses o institucions que realitzen o encarreguen recerca aplicada

1. Introducció

La recerca en comunicació ocupa un espai important en els sistemes de comunicació actuals, no solament per la incidència dels estudis aplicats a la planificació o a la producció, sinó, més àmpliament, per la seva influència en la conceptualització de les polítiques de comunicació, en el debat social i en la introducció d'innovacions.

La recerca en comunicació a Catalunya s'ha d'interpretar en el context de la política científica, concretament en la política aplicada a les ciències socials i a les humanitats. En aquest aspecte, els dèficits i les assignatures pendents són ben notables. D'altra banda, la recerca en comunicació planteja alguns problemes específics, caracteritzats per un creixement quantitatiu accelerat i un dèficit, evident, de planificació i coordinació.

En aquest capítol s'analitzaran les activitats dels diferents actors implicats en la recerca en comunicació a Catalunya els anys 2005 i 2006, amb una referència especial als estudis universitaris oficials i homologats, els grups consolidats de recerca, els projectes d'investigació competitius, les publicacions periòdiques especialitzades en comunicació i la presència d'acadèmics catalans en publicacions nacionals, estatals i internacionals, a més d'una anàlisi sobre les tesis doctorals en comunicació defensades a les universitats catalanes durant aquest període.

2. Els antecedents

L'evolució de la recerca en comunicació a Catalunya ha estat objecte d'anàlisi, en detall i profunditat, des de diverses òptiques, sobretot a partir de 1975 fins a l'actualitat (entre d'altres, Gifreu, 1989; Berrio, 1997; Jones, 1997 i 2000; Jones i Baró, 1997; Giner, 1997; Moragas, 1997, 2005a i 2005b). Un dels estudis més recents és *Reports de la recerca a Catalunya. Comunicació i informació 1996-2002*, de l'Institut d'Estudis Catalans, coordinat per Josep Maria Casasús¹ (Casasús, 2005), on "s'hi estableix un quadre general molt complet de les especialitats, les llacunes, els punts forts i els punts febles d'aquestes recerques" (Moragas, 2005a: 6).

Una menció especial ha de fer-se a la tasca del professor Daniel E. Jones² -coautor d'aquest informe que va morir el mes d'abril de 2007-, amb una àmplia producció i projecció internacional, especialment a l'Amèrica Llatina, dedicada en gran part a l'estudi de les tesis doctorals i les revistes científiques en matèria de comunicació, però també coordinador d'obres de referència com el *Directori espanyol d'investigació en comunicació 1991 i 1995* (Barcelona: CEDIC, 1991 i 1995) o la *Bibliografia catalana de la comunicació 1796-1996* (Barcelona: CEDIC, 1997).

3. Els actors de la recerca

En termes molt generals, la recerca en comunicació té dos protagonistes principals: els investigadors que publiquen i difonen les seves recerques (sobretot en l'àmbit acadèmic) i les empreses o institucions que realitzen o encarreguen recerca aplicada, generalment reservada o de difusió restringida.

Es pot afirmar, però, que el centre estratègic de la recerca sobre comunicació es troba a l'àmbit acadèmic que, finalment, és qui proporciona especialistes

(1) Amb la col·laboració de Daniel E. Jones, Lluís Codina, Alfons Medina i Maria Macario Serrano.

(2) Professor titular de la Universitat Ramon Llull (URL) i investigador de l'InCom-UAB.

i coneixements a les diverses institucions (públiques i privades) interessades en la comunicació.

Pel que fa a l'àmbit acadèmic, l'anàlisi de la producció científica sobre comunicació posa de manifest l'existència d'una massa crítica important formada per quatre grups principals d'actors: els professors investigadors de departaments especialitzats en comunicació; els professors investigadors de departaments de ciències socials i humanitats interessats en els diversos àmbits de la comunicació; els estudiants de doctorat d'aquests diversos departaments, i els instituts o centres universitaris que impulsen recerca en equip.

A aquests actors caldria afegir l'aportació a la recerca dels professionals de la comunicació que reflexionen sobre la seva activitat, principalment des de l'empresa privada.

Paral·lelament, també cal destacar el Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC). Les seves principals activitats són l'elaboració de l'*Informe sobre l'audiovisual a Catalunya*, que presenta anualment al Parlament de Catalunya; els premis CAC a la investigació sobre comunicació audiovisual; ajuts a projectes de recerca; acords de col·laboració i convenis amb universitats, centres de recerca, investigadors i entitats, i l'edició de la revista científica *Quaderns del CAC*, dirigida per Josep Gifreu, de periodicitat quadrimestral³.

4. Les activitats de recerca

La valoració de la recerca que realitzen tots aquests actors es pot centrar en l'anàlisi de cinc activitats principals:

- L'activitat acadèmica docent
- La recerca acadèmica especialitzada (sobretot, les tesis doctorals)
- Els projectes col·lectius de recerca i desenvolupament (I+D)
- Les publicacions (en forma de llibre o d'articles científics)
- La participació en congressos de caràcter acadèmic

L'anàlisi d'aquestes activitats els darrers 10 anys posa de manifest algunes contradiccions o disfuncions: d'una banda, un ràpid creixement quantitatiu, però, de l'altra, l'evidència d'importants llacunes en la coordinació i l'optimització de recursos i, possiblement com a conseqüència d'això, una limitada projecció internacional de la recerca feta a Catalunya.

5. Els estudis universitaris de comunicació

Al llarg de la darrera dècada s'han anat consolidant i ampliant les ofertes universitàries d'estudis de comunicació. L'any 2006, 11 universitats catalanes, públiques i privades, oferien estudis d'aquest àmbit. En concret, a Catalunya s'oferien fins a un total de 33 llicenciatures dividides en 4 branques principals (Comunicació Audiovisual; Periodisme; Publicitat i Relacions Públiques, i Documentació), 14 programes de doctorat diferents i més de 70 màsters especialitzats en comunicació, considerant els màsters oficials i els propis de les diferents universitats.

Cal mencionar que durant els anys que comprèn aquest informe, l'estructura dels estudis universitaris espanyols ha iniciat un procés d'harmonització amb l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), amb l'aprovació del Reial Decret 55/2005, de 21 de gener, pel qual s'estableix l'estructura dels ensenyaments universitaris i es regulen els estudis universitaris de grau; i el Reial

**L'any 2006,
11 universitats
catalanes, públiques i
privades, oferien
estudis de
comunicació, amb un
total de 33
llicenciatures
(Comunicació
Audiovisual;
Periodisme; Publicitat
i Relacions Públiques,
i Documentació), 14
programes de
doctorat i més de 70
màsters**

(3) Per a més informació, vegeu el web del CAC: <<http://www.cac.cat>> [Consulta: abril de 2007].

Taula 1. Estudis universitaris de comunicació a Catalunya (curs 2006-2007)⁴

Universitat	Llicenciatura	Doctorat	Màsters oficials	Total màsters oficials i propis
Universitats públiques				
Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)	- Comunicació Audiovisual - Periodisme - Publicitat i Relacions Públiques - Documentació (2n cicle)	- Comunicació Audiovisual i Publicitat - Comunicació i Periodisme <i>Relacionats:</i> - Percepció, Comunicació i Temps	(Vegeu: Estudis interuniversitaris)	20
Universitat de Barcelona (UB)	- Comunicació Audiovisual (2n cicle) - Publicitat i Relacions Públiques - Documentació (2n cicle)	- Art i Cultura dels Mèdia - Informació i Documentació en l'Era Digital (Vegeu: Estudis interuniversitaris)	(Vegeu: Estudis interuniversitaris)	16
Universitat de Girona (UdG)	- Publicitat i Relacions Públiques			2
Universitat de Lleida (UdL)	- Comunicació Audiovisual (2n cicle)	(Vegeu: Estudis interuniversitaris)		0
Universitat Pompeu Fabra (UPF)	- Comunicació Audiovisual - Periodisme (2n cicle) - Publicitat i Relacions Públiques	- Comunicació Pública - Tecnologies de la Informació, la Comunicació i els Mitjans Audiovisuals - Teoria, Anàlisi i Documentació Cinematogràfiques	- Tecnologies de la Informació, la Comunicació i els Mitjans Audiovisuals (Vegeu: Estudis interuniversitaris)	15
Universitat Rovira i Virgili (URV)	- Periodisme (2n cicle) - Publicitat i Relacions Públiques	- Comunicació (Vegeu: Estudis interuniversitaris)		0
Universitats no presencials				
Universitat Oberta de Catalunya (UOC)	- Comunicació Audiovisual (2n cicle) - Publicitat i Relacions Públiques (2n cicle) - Documentació (2n cicle)	- Societat de la Informació i el Coneixement	- Societat de la Informació i el Coneixement	6
Universitats privades				
Universitat Abat Oliba (UAO-CEU)	- Periodisme - Publicitat i Relacions Públiques <i>Dobles llicenciatures</i> - Administració i Direcció d'Empreses i Publicitat i Relacions Públiques - Dret i Periodisme - Periodisme i Ciències Polítiques i de l'Administració - Publicitat i Relacions Públiques i Periodisme			0
Universitat Internacional de Catalunya (UIC)	- Comunicació Audiovisual - Periodisme (2n cicle)	- Humanitats Avui: Educació, Comunicació i Empresa		0
Universitat Ramon Llull (URL)	- Comunicació Audiovisual - Periodisme - Publicitat i Relacions Públiques	- Comunicació i Humanitats (presencial i en línia) - Política, Mèdia i Societat	- Estratègia i Creativitat Publicitàries - Ficció en Cinema i Televisió. Producció i Realització	14

Taula 1. Estudis universitaris de comunicació a Catalunya (curs 2006-2007) (Continuació)

Universitat	Llicenciatura	Doctorat	Màsters oficials	Total màsters oficials i propis
Universitat de Vic (UVic)	- Comunicació Audiovisual - Periodisme - Publicitat i Relacions Públiques <i>Dobles llicenciatures</i> - Administració i Direcció d'Empreses i Publicitat i Relacions Públiques - Turisme i Publicitat i Relacions Públiques		- Comunicació i Gastronomia	1
Estudis interuniversitaris				
Estudis interuniversitaris		- Comunicació, Art i Educació (UB-URV-UdL)	- Gestió de Continguts Digitals (UB-UPF) - Innovació i Qualitat Televisives (de TV3) (UAB-UPF)	2 ^A
Total	33	14	7	76

(A) Els màsters propis interuniversitaris s'han computat com a propis per a cadascuna de les universitats participants.

Font: Elaboració pròpia a partir de CUR-Directori d'Estudis Universitaris de la Generalitat de Catalunya [En línia]: <<http://www.gencat.net/universitats/direstudis>>; DURSÍ (2006); Secretaria General del Consejo de Coordinación Universitaria (2006); UAB [En línia]: <<http://www.uab.es>>; UB [En línia]: <<http://www.ub.es>>; UdG [En línia]: <<http://www.udg.edu>>; UdL [En línia]: <<http://web.udl.es>>; UPF [En línia]: <<http://www.upf.edu>>; URV [En línia]: <<http://www.urv.es/estudis/index.html>>; UOC [En línia]: <<http://www.uoc.edu>>; UAO-CEU [En línia]: <<http://estudis.uao.es/cream>>; UIC [En línia]: <<http://www.unica.edu/estudi.uic?categoria=2>>; URL [En línia]: <<http://www.url.edu>>, i UVic [En línia]: <<http://www.uvic.cat>>. [Consultes: febrer de 2007].

Decret 56/2005, de 21 de gener, pel qual es regulen els estudis universitaris de postgrau (BOE núm. 21, de 25 de gener de 2005).

Els estudis de grau⁵ -les actuals diplomatures i llicenciatures- i de postgrau⁶ -títols de màster i de doctor- conformen la nova estructura de l'educació superior segons la regulació europea.

El canvi legislatiu també suposa la diferenciació de màsters de títol oficial i de títol propi. El màster de títol oficial s'obté amb la superació d'un pla d'estudis de caràcter oficial, amb validesa a tot l'àmbit estatal, i és l'única via d'accés als estudis de tercer cicle (doctorat). En canvi, els màsters de títol propi, vàlids a la comunitat autònoma de la universitat que els expedeix, no són homologables a escala estatal ni europea (art. 2, Reial Decret 55/2005).

El creixement d'aquesta demanda ha anat convertint els estudis de comunicació social en una oferta estratègica de les universitats catalanes que, d'altra banda, han vist disminuïda la demanda d'estudis d'altres branques de les ciències socials i, sobretot, de les humanitats.

El creixement quantitatiu dels estudis en comunicació, però, no s'ha vist equilibrat per una política de coordinació. Els diversos centres i departaments han planificat les seves activitats i la contractació d'especialistes de manera més competitiva que cooperativa. Aquesta descoordinació comença als cicles bàsics de l'ensenyament universitari, les llicenciatures, però s'incrementa, i previsiblement té els efectes més greus, amb la manca de planificació dels estudis de postgrau i doctorat, sense un programa propi de cooperació per a la qualitat.

(4) Per a més informació sobre les universitats i els màsters vegeu els annexos 1 i 2 d'aquest capítol.

(5) Els títols de grau s'obtenen amb la superació del primer cicle dels estudis universitaris (amb la qual cosa desapareix la divisió entre diplomatura i llicenciatura) i tenen com a objectiu "la preparació per a l'exercici d'activitats de caràcter professional" (art. 7, Reial Decret 55/2005).

(6) Els estudis de postgrau els conformen els estudis de segon cicle, orientats cap a la formació especialitzada o la recerca, que donen dret a l'obtenció del títol de màster; i els estudis de tercer cicle, orientats a la recerca i la docència, i que condueixen al títol de doctor (art. 8, Reial Decret 55/2005).

6. Tesis doctorals sobre comunicació

El nombre total de tesis doctorals en comunicació realitzades a Catalunya els anys 2004, 2005 i 2006 és de 67: 22 escrites en català, 39 en castellà i 6 en anglès (vegeu l'annex 3)⁷.

Des d'un punt de vista quantitatiu, la Universitat Autònoma de Barcelona, degana dels estudis de comunicació a Catalunya, encara és la universitat que acull més tesis doctorals en comunicació, amb un total de 36 obres; la segueixen la Universitat Pompeu Fabra, amb 15; la Universitat Ramon Llull, amb 12; la Universitat de Barcelona, amb 3, i la Universitat Internacional de Catalunya, amb 1 (vegeu la taula 2). Com a novetat, cal destacar l'augment progressiu de tesis sobre comunicació defensades en departaments d'altres estudis, sobretot de les ciències socials i de les humanitats, a part dels departaments pròpiament vinculats als estudis de comunicació.

Taula 2. Tesis sobre comunicació defensades a les universitats de Catalunya, per facultats i departaments (2004-2006)

Universitat	Departament/Institut	2004	2005	2006	Total	
UAB	Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat	6	7	5	18	36
	Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació	6	2	9	17	
	Departament de Filologia Catalana	-	-	1	1	
UB	Departament de Biblioteconomia i Documentació	-	1	-	1	3
	Departament de Didàctica de les Ciències Socials	2	-	-	2	
UPF	Departament de Ciències Experimentals i de la Salut	-	-	1	1	15
	Departament d'Economia i Empresa	2	-	-	2	
	Departament de Periodisme i Comunicació Audiovisual	2	2	3	7	
	Departament de Tecnologies de la Informació i les Telecomunicacions	-	-	2	2	
	Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives (IUHJVV)	-	1	-	1	
Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA)	1	1	-	2		
UIC	Periodisme i Comunicació Audiovisual	-	-	1	1	1
URL	Departament de Comunicació	3	3	6	12	12
Total		22	17	28	67	67

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per les universitats que imparteixen estudis de comunicació a Catalunya (curs 2006-2007) i les bases de dades TDX (Tesis Doctorals en Xarxa) [En línia] (2007): <<http://www.tdcat.cesca.es>> i TESEO (Base de Datos de Tesis Doctorales) [En línia]: <<http://teseo.mec.es/teseo/jsp/teseo.jsp>> [Consulta: abril de 2007].

Es tracta d'un nombre considerable de tesis que, en línies generals, mantenen una mateixa tendència els darrers 10 anys, caracteritzada per un predomini de recerques dedicades a l'anàlisi de cas, principalment des de tres perspectives: l'anàlisi del discurs o de contingut; l'anàlisi de les estratègies i rutines de producció, i la descripció històrica, sense gaires connexions temàtiques i metodològiques.

Com a novetat dels anys 2004 a 2006 podem destacar l'increment del nombre de tesis dedicades a les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), amb especial atenció a les conseqüències de la digitalització sobre els mitjans (premsa i televisió), però també a les seves aplicacions en d'altres àmbits, com la salut o l'educació. Així mateix, es detecta un important creixement de les tesis dedicades a la documentació, la publicitat, la comunicació corporativa i la comunicació política, àrees de coneixement que també s'han

(7) Tot i que aquest Informe comprèn l'estudi dels anys naturals 2005 i 2006, en aquest apartat també incloem les tesis doctorals defensades el 2004 perquè no van ser incorporades a l'Informe de la comunicació a Catalunya 2003-2004.

estès en l'oferta de llicenciatures. La implantació dels estudis de doctorat a universitats privades de creació recent, impulsades per institucions d'inspiració cristiana, ha aportat un nou interès en l'estudi dels mitjans des del vessant religiós.

Pel que fa a les absències més notòries podem destacar la continuïtat en la limitació de tesis dedicades a enfocaments teòrics o metodològics. Sorpren que, en contradicció amb una de les àrees amb més desenvolupament de la recerca a Catalunya, es produeixi un nombre molt limitat de tesis sobre les polítiques de comunicació. Tanmateix, augmenten les dedicades a alguns dels eixos centrals de l'actual recerca internacional sobre comunicació: els estudis culturals i l'economia de la comunicació.

Pel que fa als objectes d'estudi, es constata un cert equilibri en l'atenció als diversos mitjans de comunicació (televisió, premsa i cinema), però persisteix la desatenció a la ràdio.

Finalment, cal destacar que un nombre considerable de tesis realitzades a les universitats catalanes, prop del 21%, són elaborades per estudiants estrangers que han fet els seus estudis de doctorat a Catalunya, quasi un 14% dels quals són llatinoamericans.

Sorpren que, en contradicció amb una de les àrees amb més desenvolupament de la recerca a Catalunya, es produeixi un nombre molt limitat de tesis sobre les polítiques de comunicació

Taula 3. Tesis sobre comunicació defensades a les universitats de Catalunya (1996-2006)

Any de defensa	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Total
Nombre de tesis	20	21	13	18	15	19	23	26	22	17	28	222

Font: Elaboració pròpia a partir de Jones (2000) i Casasús (2005), per a les tesis dels anys 1996 i 1997; Civil (2000), per a les tesis de 1998 i 1999; Civil (2003), per a les tesis de 2000 i 2001, amb dades revisades pels autors, i Civil (2005), per a les tesis de 2002 i 2003.

El període 1996-2006 a Catalunya s'han defensat un total de 222 tesis en comunicació, i es manté la tendència establerta entre 1990 i 1999, en què se'n van defensar 205 (Jones, 2000: 50)⁸. Queda pendent analitzar quants autors d'aquestes tesis han pogut publicar els resultats de les seves recerques en llibres, articles, comunicacions a congressos o assaigs científics, i calibrar la difusió de la recerca doctoral en comunicació que s'està produint i realitzant des de Catalunya a escala internacional.

7. Els grups consolidats i els projectes de recerca competitiu (I+D)⁹

El Pla de Recerca i Innovació de la Generalitat de Catalunya (2005-2008), que té com a missió "situar Catalunya en una posició avançada a Europa en el sistema de recerca i innovació" (CIRIT, 2005: 11), no esmenta específicament la comunicació. Tampoc no ho fan els programes del Pla Nacional d'I+D+I (2004-2007) del Ministeri de Educació i Ciència espanyol (CICYT, 2003): es dóna el cas que els projectes de recerca sobre comunicació han de ser presentats (i avaluats) dins d'altres disciplines socials (vegeu la taula 5). Tanmateix, són diversos els grups d'investigadors catalans que participen i es beneficien d'aquests plans de recerca (vegeu la taula 4 i l'annex 4).

Des de l'any 1993, la Generalitat de Catalunya impulsa el foment de la recerca a través del reconeixement de grups d'investigació de qualitat, entre d'altres accions¹⁰. En la convocatòria de 2005 es van establir, per primera vegada

(8) Cal tenir en compte que el període 1990-1999 recull un any menys que el període 1996-2006.

(9) Els autors volen agrair a Elvira Reche, Victòria Miquel, Lluís Rovira i Jordi Tàsies, de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) de la Generalitat de Catalunya, la informació facilitada sobre les convocatòries de grups consolidats de recerca.

(10) A través de la convocatòria de grups consolidats de recerca al I Pla de Recerca de Catalunya (1993-1996), el II Pla de Recerca de Catalunya (1997-2000), el III Pla de Recerca de Catalunya (2001-2004), i el Pla de Recerca i Innovació de la Generalitat de Catalunya (2005-2008).

Taula 4. Grups de recerca reconeguts per la Generalitat de Catalunya, en l'àmbit de les ciències socials i les humanitats, relacionats amb la comunicació (Pla de Recerca i Innovació 2005-2008)

Universitat	Centre o departament adscrit	Investigador principal	Nom del grup	Tipologia de grup i de finançament ^A
Ciències Socials				
UAB	Institut de la Comunicació (InCom-UAB)	Moragas Spà, Miquel de	Grup d'Estudis Internacionals de Televisió	GRC, amb finançament
	Dept. de Comunicació Audiovisual i de Publicitat	Lorite García, Nicolás	Grup de Recerca sobre Migració i Comunicació (Migracom)	GRC, sense finançament
	Dept. de Comunicació Audiovisual i de Publicitat	Prado Picó, Emili	Grup de Recerca en Imatge, So i Síntesi (GRISS)	GRC, amb finançament
	Dept. de Periodisme i de Ciències de la Comunicació	Pérez Tornero, José Manuel	Gabinet de Comunicació i Educació	GRC, sense finançament
UPF	Dept. de Periodisme i Comunicació Audiovisual	Font Blanch, Domènec	Centre d'Investigació Estètica dels Mitjans Audiovisuals (CINEMA)	GRE, amb finançament
	Dept. de Periodisme i Comunicació Audiovisual	Gifreu Pinsach, Josep	Unitat d'Investigació en Comunicació Audiovisual (UNICA)	GRC, amb finançament
UOC	Internet Interdisciplinary Institute (IN3)	Canals Parera, Agustí	Grup de gestió d'informació i gestió del coneixement a les organitzacions (KIMO)	GRE, sense finançament
Humanitats				
UAB	Dept. de Filologia Catalana	Bassols Puig, Margarida	Llengua i Mèdia	GRC, sense finançament
UAB	Dept. de Traducció i d'Interpretació	Otero Clavero, Pilar	Transmedia Research Grup (traducció audiovisual)	GRE sense finançament
UB	Dept. d'Història de l'Art	González López, Palmira	Laboratori d'investigació Audiovisual: identificació i recuperació del patrimoni fílmic (LAIA)	GRC, amb finançament

(A) GRE: grup de recerca emergent; GRC: grup de recerca consolidat. La convocatòria 2005 no reconeix cap grup de recerca singular (GRS) especialitzat en comunicació.

Font: Elaboració pròpia a partir d'AGAUR (2005).

da, tres modalitats diferents (grups emergents¹¹, grups consolidats¹² i grups singulars¹³). En total es van presentar 1.091 sol·licituds de les tres categories: 932 grups van ser reconeguts i, d'aquests, 587 van obtenir finançament.

Per àmbits, 106 dels reconeguts eren de les ciències socials (11,37%); 144 de les humanitats (15,45%); 162 de les ciències (17,38%); 123 de les ciències mèdiques i de la salut (13,20%); 235 de les ciències de la vida (25,22%), i 162 de les enginyeries i arquitectura (17,38%) (AGAUR, 2007: 1).

Dins dels àmbits de les ciències socials i les humanitats, trobem que el Pla de Recerca i Innovació de la Generalitat de Catalunya (2005-2008) reconeix 10 grups relacionats amb la comunicació. En concret, 7 pertanyen a les ciències socials i 3 a les humanitats. Es tracta de quatre grups consolidats amb finançament i tres sense finançament; i un grup emergent amb finançament i dos sense. En resum, deu grups de naturalesa diversa, que suposen un nombre limitat d'equips si es considera el total de 250 grups de recerca reconeguts per la

(11) L'AGAUR defineix grup emergent com un grup format per entre tres i deu investigadors, amb una breu trajectòria conjunta, però que busquin consolidar l'equip en el marc del Pla de Recerca 2005-2008 (DOGC núm. 4364, 15 d'abril de 2005, i DOGC núm. 4393, 27 de maig de 2005).

(12) Hi ha dues categories de grups consolidats: els formats per entre cinc i vint membres, i els de més de vint membres. En ambdós casos, els integrants han d'haver tingut una trajectòria conjunta durant el III Pla de Recerca (2001-2004) i han de demostrar "la cohesió i la convergència de les seves línies de recerca" (DOGC núm. 4364, 15 d'abril de 2005, pàg. 9765, i DOGC núm. 4393, 27 de maig de 2005).

Taula 5. Projectes de recerca (I+D) de ciències socials i humanitats relacionats amb la comunicació a universitats catalanes i espanyoles (2005-2006)

Projectes finançats pel Ministeri d'Educació i Ciència (MEC) a les convocatòries 2005 i 2006 de la Secretaria d'Estat d'Universitats i Investigació				
PROGRAMA DE CIÈNCIES SOCIALS				
SUBPROGRAMES	Nombre de projectes	Referents a comunicació		
		Nombre de projectes	%	Concedits a Catalunya
Ciències Polítiques	28	0	0,0	0
Economia	202	10	4,9	0
Educació	110	4	3,6	0
Geografia	42	1	2,3	0
Jurisdicció	219	5	2,2	1
Psicologia	167	0	0,0	0
Sociologia	89	24	26,9	7
TOTAL	857	44	5,1	8
PROGRAMA D'HUMANITATS				
SUBPROGRAMES	Nombre de projectes	Referents a comunicació		
		Nombre de projectes	%	Concedits a Catalunya
Art	85	5	5,8	2
Filologia	315	19	6,0	2
Filosofia	77	1	1,2	0
Història	245	7	2,8	0
TOTAL	722	32	4,4	4
Total de projectes I+D en ciències socials i humanitats: 1.579				
Total de projectes relacionats amb la comunicació a Espanya: 76 (4,8%)				
Total de projectes relacionats amb la comunicació a Catalunya: 12 (0,7%)				

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Secretaría de Estado de Universidades e Investigación (2004 i 2005).

Generalitat en els àmbits de les ciències socials i les humanitats, comptant els finançats i els no finançats (AGAUR, 2005 i 2007: 1).

La tasca de recerca en equip també es desenvolupa amb la participació d'investigadors i investigadores als projectes I+D del Pla Nacional d'Investigació Científica, Desenvolupament i Innovació Tecnològica del Govern espanyol. En aquests programes hi trobem una discreta participació catalana, amb un total de 12 projectes vigents (aprovats, per una durada de tres anys, el 2005 i el 2006) d'entre els 76 projectes espanyols relacionats amb la comunicació localitzats en la recerca feta per a aquest capítol (vegeu l'annex 4). Aquestes xifres també evidencien la mínima significació de la recerca en comunicació en el conjunt dels projectes en ciències socials i humanitats aprovats a tot Espanya (76 de 1.579, el 4,8%) (vegeu la taula 5).

Aquestes xifres també mostren la dependència de la recerca en comunicació d'altres àrees científiques, especialment l'economia, la sociologia o la filologia, donada la manca d'epígraf especialitzat ("comunicació") per a aquesta activitat de recerca. No obstant això, és significatiu el fet que la majoria d'aquests projectes es realitzin als departaments específics de comunicació.

(13) "Tipologia alternativa de grup, formada per aquells que no compleixen els requisits mínims per a grups de recerca consolidats (...) però que es constitueixen com a grups de recerca en temes d'actualitat i de futur" d'acord amb el Pla de Recerca 2005-2008 (DOGC núm. 4364, 15 d'abril de 2005, pàg. 9764, i DOGC núm. 4393, 27 de maig de 2005).

Dins de l'àmbit internacional, trobem 7 autors d'institucions catalanes que han publicat un total de 8 articles en alguna de les 42 revistes especialitzades en comunicació amb més factor d'impacte recollides pel Social Sciences Citation Index (SSCI)

8. Les publicacions periòdiques especialitzades

La presència d'autores i autors catalans a les revistes de referència internacional es pot qualificar de molt limitada, fet que constitueix un dels punts febles de l'actual sistema de recerca a Catalunya. Durant els anys 2005 i 2006 únicament 13 investigadors han aconseguit publicar un dels seus treballs en la selecció elaborada per a aquest capítol d'entre les principals revistes internacionals de comunicació (vegeu les taules 6, 7 i 8).

Però aquesta xifra necessita una segona interpretació. A diferència del que succeeix amb els programes d'I+D, les publicacions procedents de departaments especialitzats en comunicació són aquí minoria, fet que evidencia un clar desequilibri entre la massa crítica de professorat en comunicació i la seva projecció internacional.

Dins de l'àmbit internacional, trobem 7 autors d'institucions catalanes que han publicat un total de 8 articles en alguna de les 42 revistes especialitzades en comunicació amb més factor d'impacte recollides pel Social Sciences Citation Index (SSCI), tot i que entre aquest grup no n'hi ha cap de catalana, espanyola o llatinoamericana. Així mateix, en una consulta del fons de revistes de ciències socials, arts i humanitats de gran impacte a ISI Web, hem localitzat 6 autors que han publicat un total de 7 articles.

Taula 6. Presència catalana a les publicacions periòdiques internacionals especialitzades en comunicació incloses a ISI Web (2005-2006)

	Total d'articles	Total d'autors que han publicat	Autors de facultats i/o departaments de comunicació	% d'autors de facultats i/o departaments de comunicació
42 revistes de més impacte, segons el Social Sciences Citation Index (SSCI), a ISI Web	8	7	2	28,57
Altres revistes de ciències socials, arts i humanitats de gran impacte (ISI Web)	7	6	2	33,33
TOTALS	15	13	4	30,77

Revistes on s'ha publicat: *Discourse Studies, Telecommunications Policy, Cyberpsychology and Behavior*.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Social Sciences Citation Index (SSCI) a ISI Web [En línia]: <<http://portal.isiknowledge.com/portal.cgi?DestApp=JCR&Func=Frame&Init=Yes&SID=U1cmcda4m9L@m5j8i1H>> [Consulta: desembre de 2006] i la consulta de les publicacions indexades al directori esmentat (s'han computat els números corresponents a 2005 i 2006 publicats abans de febrer de 2007).

Més enllà dels referents internacionals del SSCI i l'ISI Web, la producció científica en revistes llatinoamericanes de comunicació de referència mereix una anàlisi a part. En una selecció de publicacions elaborada per a aquest capítol, trobem que durant el període 2005-2006 un total de 16 autors hi han publicat 16 articles.

La presència catalana, però, destaca molt més a les publicacions de referència d'àmbit espanyol. Els anys 2005 i 2006 publiquen articles a revistes espanyoles un total de 58 investigadors, la majoria d'ells (48) de departaments especialitzats en comunicació.

Una nova mostra de la descompensació existent entre la massa crítica (investigadors i publicacions) i els nivells de qualitat, vertader repte de la recerca en comunicació a Catalunya, també es posa en evidència en considerar l'existència de 22 publicacions periòdiques especialitzades al Principat (vegeu l'annex 5).

Taula 7. Presència catalana a les publicacions periòdiques llatinoamericanes especialitzades en comunicació (2005-2006)

	Total d'articles d'autors catalans	Total d'autors que han publicat	Autors de facultats i/o departaments de comunicació
Totals	16	16	16
Revistes consultades:			
<i>Diálogos de la Comunicación, Chasqui, Razón y Palabra, Comunicación y Sociedad, Signo y Pensamiento.</i>			

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de les llistes CARHUS de la Direcció General de Recerca [En línia]: <http://www10.gencat.net/dursi/ca/re/aval_rec_sist_pc05_llistes.htm>; In-Recs (Índice de Impacto de las Revistas Españolas de Ciencias Sociales) [En línia]: <<http://ec3.ugr.es/in-recs/Comunicacion.htm>>; Latindex (Sistema Regional de Información en Línea para Revistas Científicas de América Latina, el Caribe, España y Portugal) [En línia]: <<http://www.latindex.unam.mx/>>; Portal de la Comunicació InCom-UAB. Revistes especialitzades [En línia]: <<http://www.portalcomunciacio.cat>> [Consultes: febrer de 2007]; Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General de la Universitat Autònoma de Barcelona, i la consulta de les publicacions indexades als directoris esmentats (s'han computat els números corresponents a 2005 i 2006 publicats abans de febrer de 2007).

Pel que fa a l'avaluació de qualitat, cap de les 22 publicacions catalanes sobre comunicació havia obtingut la categoria A segons els Criteris d'Avaluació de la Recerca en Humanitats i Ciències Socials (CARHUS) de la Direcció General de Recerca de la Generalitat de Catalunya, i només dues posseïen la categoria B el febrer de 2007 (*Quaderns del CAC* i *Trípodos: llenguatge, pensament, comunicació*)¹⁴.

Taula 8. Presència catalana a les publicacions periòdiques espanyoles especialitzades en comunicació (2005-2006)

	Total d'articles d'autors catalans	Total d'autors que han publicat	Autors de facultats i/o departaments de comunicació
Totals	74	58	48
Revistes consultades:			
<i>Comunicar, Estudios sobre el Mensaje Periodístico, Telos, ZER, Comunicación y Sociedad, Cuadernos de Información y Comunicación, Revista Latina de Comunicación Social, Sphera Pública, Ámbitos: Revista andaluza de comunicación.</i>			

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de les llistes CARHUS de la Direcció General de Recerca [En línia] <http://www10.gencat.net/dursi/ca/re/aval_rec_sist_pc05_llistes.htm>; In-Recs (Índice de Impacto de las Revistas Españolas de Ciencias Sociales) [En línia]: <<http://ec3.ugr.es/in-recs/Comunicacion.htm>>; Latindex (Sistema Regional de Información en Línea para Revistas Científicas de América Latina, el Caribe, España y Portugal) [En línia]: <<http://www.latindex.unam.mx/>>; Portal de la Comunicació InCom-UAB. Revistes especialitzades [En línia]: <<http://www.portalcomunciacio.cat>> [Consultes: febrer de 2007]; Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General de la Universitat Autònoma de Barcelona, i la consulta de les publicacions indexades als directoris esmentats (s'han computat els números corresponents a 2005 i 2006 publicats abans de febrer de 2007).

D'altra banda, l'abundància de publicacions pot contrastar-se amb la limitada projecció internacional de les publicacions i de la recerca fetes a Catalunya. Per exemple, cap d'elles apareix a un dels índexs de citació de revistes científiques més consultat, el Social Sciences Citation Index.

Donada la situació, es considera convenient recomanar dur a terme polítiques de coordinació per unificar esforços amb l'ànim d'aconseguir la projecció internacional de la recerca a Catalunya.

Finalment, cal destacar la importància dels llibres de comunicació publicats per autors catalans, com pot observar-se a l'annex 6, que recull els llibres referenciats pel *Portal de la comunicació InCom-UAB* els anys 2005 i 2006. Es

(14) La classificació de les publicacions es basa en quatre categories (A, B, C i D), de major a menor reconeixement científic i internacional, a partir d'uns barems determinats que es van revisant i actualitzant regularment. Les diferents institucions responsables de l'avaluació de publicacions estableixen els seus propis criteris, sense que existeixi una unificació i homologació a escala internacional.

L'abundància de publicacions pot contrastar-se amb la limitada projecció internacional de les publicacions i de la recerca fetes a Catalunya

La conclusió principal que s'extreu de la situació de la recerca en comunicació a Catalunya és la necessitat de dur a terme una nova política de coordinació i cooperació, que acabi la llarga etapa de competició i descoordinació entre institucions

tracta d'una selecció que prioritza les publicacions de caràcter teòric i acadèmic sobre les publicacions de caràcter més divulgatiu dedicades als mitjans de comunicació i als seus protagonistes.

9. Conclusions

La conclusió principal que s'extreu de la situació de la recerca en comunicació a Catalunya és la necessitat de dur a terme una nova política de coordinació i cooperació, que acabi la llarga etapa de competició i descoordinació entre institucions. Aquesta coordinació hauria d'afrontar algunes tasques bàsiques de l'activitat acadèmica, com la creació, per exemple, de noves plataformes de producció de continguts educatius específics (llibres de text, documents en línia); nous plans específics de formació, amb programes de doctorat de qualitat, i, molt especialment, l'establiment d'una política de recerca cooperativa, que reforci els grups i els programes de recerca interdepartamental i interuniversitària.

Aquesta nova política de recerca hauria de fomentar la promoció dels estudis i els enfocaments interdisciplinaris, més enllà del marc acadèmic administratiu dels estudis de comunicació, en col·laboració amb les diverses especialitats de les ciències socials i les humanitats.

Això també implicaria trencar la tendència a la recerca individual, tot fomentant la creació de grups de recerca capaços de participar en els programes de recerca (I+D) d'àmbit estatal i europeu.

A un segon nivell, i com a conseqüència de l'anterior, la política de recerca hauria de revisar les seves formes de difusió, per tal que gestioni una millor participació de les investigadores i els investigadors catalans a les revistes de referència internacional, i procuri, al mateix temps, una política de convergència entre les nombroses publicacions periòdiques acadèmiques, amb l'edició, si més no, d'una revista de referència internacional des de Catalunya.

Paral·lelament a la revisió de l'activitat acadèmica, que es considera fonamental, caldria assegurar la coordinació entre els grups de recerca de les universitats catalanes i les principals institucions de comunicació del país. Això vol dir, principalment, establir relacions estables, no competitives, i encara menys reiteratives, entre els grups de recerca universitaris i altres institucions com la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV), el Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) o la Societat Catalana de Comunicació (SCC) de l'Institut d'Estudis Catalans. Aquesta col·laboració s'hauria d'estendre a la recerca aplicada, sobretot a iniciatives de caràcter transversal, com és el cas del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura¹⁵.

Finalment, la investigació catalana, per tal de beneficiar-se del coneixement de les principals novetats i corrents teòrics -però també per poder difondre els seus coneixements-, hauria de desplegar una major activitat de participació a les diverses associacions internacionals en matèria de comunicació -com ara la International Association for Media and Communication Research (AIERI/IAMCR), la International Communication Association (ICA) o l'European Communication Research and Education Association (ECREA)- i mantenir el lligam històric amb les grans associacions llatinoamericanes -com l'Asociación Latinoamericana de Investigadores de la Comunicación (ALAIIC) i la Federación Latinoamericana de Facultades de Comunicación Social (FELAFACS). Tot això, de manera coordinada entre totes les universitats i grups especialitzats existents a Catalunya.

(15) Vegeu, en aquest mateix informe, el capítol "La mesura d'audiències a Catalunya: el Baròmetre de la Comunicació i la Cultura".

Per últim, i amb relació a la coordinació entre actors amb ànim de millorar la qualitat de la recerca, caldrà esperar un temps per analitzar la repercussió que tindrà la integració de Catalunya i Espanya a l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) com a via d'impuls per facilitar la mobilitat i la projecció dels investigadors i estudiants catalans, així com la seva producció, a escala internacional.

Referències

- Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) [En línia] (2005): *Resolució de 18 d'octubre de 2005, del president de la Comissió Executiva d'Ajuts de Recerca per la qual es concedeixen els ajuts per donar suport a les activitats dels grups de recerca per a l'any 2005 (SGR)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. <http://www10.gencat.net/agaur_web/generados/catala/home/recurs/doc/resolucio_sgr_2005.pdf> [Consulta: febrer de 2007].
- Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) [En línia] (2007): *Estadístiques SGR 2005*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. <http://www10.gencat.net/agaur_web/generados/catala/home/recurs/doc/est.sgr05_.pdf> [Consulta: abril de 2007].
- Berrio, Jordi (dir.) (1997): *Un segle de recerca sobre comunicació a Catalunya: estudi crític dels principals àmbits d'investigació de la comunicació de massa*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Casasús i Guri, Josep Maria (coord.) (2005): "Reports de la recerca a Catalunya. Comunicació i informació 1996-2002", a Institut d'Estudis Catalans: *Reports de la recerca a Catalunya 1996-2002*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, pàg. 1.377-1.414.
- Civil, Marta (2000): "Recull de tesis doctorals llegides a Catalunya (1998-1999)", a Corominas, Maria de; Miquel de Moragas Spà (ed.): *Informe de la comunicació a Catalunya 2000*. Bellaterra: Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, pàg. 389-391.
- Civil i Serra, Marta (2003): "Recull de tesis doctorals llegides a Catalunya (2000 i 2001)", a Corominas, Maria; Miquel de Moragas (ed.): *Informe de la Comunicació a Catalunya 2001-2002*. Bellaterra; Castelló de la Plana; Barcelona; València: Universitat Autònoma de Barcelona, Servei de Publicacions: Publicacions de la Universitat Jaume I: Universitat Pompeu Fabra: Universitat de València, Servei de Publicacions, pàg. 324-327.
- Civil i Serra, Marta (2005): "Recull de tesis doctorals llegides a Catalunya (2002 i 2003)", a Corominas, Maria; Miquel de Moragas Spà; Josep Àngel Guimerà i Orts (ed.): *Informe de la Comunicació a Catalunya 2003-2004*. Bellaterra; Castelló de la Plana; Barcelona; València: Universitat Autònoma de Barcelona, Servei de Publicacions: Publicacions de la Universitat Jaume I: Universitat Pompeu Fabra: Universitat de València, Servei de Publicacions, pàg. 343-346.
- Comisión Interministerial de Ciencia y Tecnología (CICYT) [En línia] (2003): *Plan Nacional de Investigación Científica, Desarrollo e Innovación Tecnológica 2004- 2007. Volumen 1: Objetivos y estructura*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia. <http://wwwn.mec.es/ciencia/plan_idi/files/PT2005.pdf> [Consulta: març de 2007].
- Consell Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT) [En línia] (2005): *Pla de Recerca i Innovació de Catalunya 2005-08*. Barcelo-

La investigació catalana hauria de desplegar una major activitat de participació a les diverses associacions internacionals en matèria de comunicació, de manera coordinada entre totes les universitats i grups especialitzats existents a Catalunya

- na: Generalitat de Catalunya. Primera edició, maig de 2005. <<http://www.gencat.net/pricatalunya>> [Consulta: març de 2007].
- Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI) [En línia] (2006): *Programes Oficials de Postgrau. Màsters i/o Doctorats amb any d'implantació 2006-2007 (10/03/2006)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. <http://www10.gencat.net/dursi/pdf/un/lLista_pop.pdf> [Consulta: abril de 2007].
- Gifreu, Josep (1989): "La investigació de la comunicació a Catalunya: assaig de periodització", a *Anàlisi*, núm. 12, Bellaterra, Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, setembre, pàg. 9-65.
- Giner, Salvador [et al.] (1997): *Reports de la recerca a Catalunya. Les ciències socials: antropologia, ciència política, comunicació i sociologia*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Jones, Daniel E. (coord.) (1991): *Directorio espanyol d'investigació en comunicació = Directorio español de investigación en comunicación = Spanish directory on mass communication research*. Barcelona: CEDIC.
- Jones, Daniel E. (coord.) (1995): *Directorio espanyol d'investigació en comunicació = Directorio español de investigación en comunicación = Spanish directory on mass communication research*. Barcelona: CEDIC.
- Jones, Daniel E. (coord.) (1997): *Bibliografia catalana de la comunicació 1796-1996 = Bibliografía catalana de la comunicación 1796-1996 = Catalan bibliography on Communication 1796-1996*. Barcelona: CEDIC, 2 volums.
- Jones, Daniel E. (2000): "Investigació sobre comunicació a Catalunya els anys noranta", a *Treballs de comunicació*, núm. 13-14, Barcelona, Societat Catalana de Comunicació (IEC), desembre, pàg. 41-55.
- Jones, Daniel E.; Jaume Baró i Queralt (1997): "Tesis doctorals i treballs de recerca universitaris sobre comunicació als Països Catalans, 1954-1996: aproximació bibliomètrica", a *Anàlisi*, núm. 20, Bellaterra, Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, pàg. 157-187.
- Moragas, Miquel de (1997): "Las ciencias de la comunicación en la 'sociedad de la información'", a Gerardo Pastor Ramos [et al.]: *Retos de la sociedad de la información*. Salamanca: Universidad Pontificia de Salamanca, pàg. 149-156.
- Moragas, Miquel de (2005a): "Ciències de la Comunicació", a *Cicle de conferències 'Recerca i país: la contribució de la filosofia i les ciències socials'*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans (IEC), 17 de maig [Text mecanografiat].
- Moragas, Miquel de (2005b): "Investigación de la comunicación y política científica en España", a *Reunión científica de la Sociedad Española de Periodística (SEP)*. Santiago de Compostela: Sociedad Española de Periodística (SEP)-Universidad de Santiago de Compostela, 27 de maig [Text mecanografiat].
- Secretaría de Estado de Universidades e Investigación [En línia] (2004): *Resolución de 24 de diciembre de 2004, de la Secretaría de Estado de Universidades e Investigación, por la que se hace pública la convocatoria de ayudas para la realización de proyectos de investigación, en el marco de algunos programas nacionales del Plan Nacional de Investigación Científica, Desarrollo e Innovación Tecnológica 2004-2007*. Madrid: Ministerio de Educación i Ciencia. BOE núm. 312, de 28 de desembre de 2004.

< <http://www.mec.es/ciencia/jsp/plantilla.jsp?area=proyectosID&id=243>>
[Consulta: gener de 2007].

Secretaría de Estado de Universidades e Investigación [En línia] (2005): *Resolución de 30 de noviembre de 2005, de la Secretaría de Estado de Universidades e Investigación, por la que se hace pública la convocatoria de ayudas para la realización de proyectos de investigación, en el marco de algunos programas nacionales del Plan Nacional de Investigación Científica, Desarrollo e Innovación Tecnológica 2004-2007*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia. BOE núm. 294, de 9 de diciembre de 2005. < <http://www.mec.es/ciencia/jsp/plantilla.jsp?area=proyectosID&id=244>> [Consulta: gener de 2007].

Secretaría General del Consejo de Coordinación Universitaria [En línia] (2006): *Resolución de 22 de junio de 2006 por la que se da publicidad a la relación de los programas oficiales de posgrado, y de sus correspondientes títulos, cuya implantación ha sido autorizada por las Comunidades Autónomas*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia. BOE núm. 157, de 3 de julio de 2006. <<http://www.mec.es/educa/jsp/plantilla.jsp?area=ccuniv&id=845>> [Consulta: abril de 2007].

Universitat de Girona (UdG) [en línia] (2005): *Memòria provisional justificativa per a la implantació i desenvolupament de l'estudi de Publicitat i Relacions Públiques a la Universitat de Girona*. Girona: Universitat de Girona. <<http://www3.udg.edu/sgeneral/consellgovern/2005/2005-01-27/MEMÒRIA%20D'IMPLANTACIÓ%20PRP.mht>> [Consulta: maig de 2007].

ANNEXOS

Annex 1. Estudis universitaris de comunicació oficials i homologats a Catalunya (curs 2006-2007)¹⁶

Universitats públiques

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA (UAB)

Facultat de Ciències de la Comunicació
Campus de la UAB/Edifici I
08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)
Tel. +34 93 581 19 94
Fax. +34 93 581 20 05
E-mail: ga.c.comunicacio@uab.es
<http://ccc-web.uab.es>
Llicenciatures: Comunicació Audiovisual; Periodisme; Publicitat i Relacions
Públiques; Documentació (2n cicle).

UNIVERSITAT DE BARCELONA (UB)

Facultat de Formació del Professorat
Ensenyament de Comunicació Audiovisual
Passeig de la Vall d'Hebron, 171/Edifici del Migdia
08035 Barcelona
Tel. +34 93 403 51 20
Fax. +34 93 403 51 21
E-mail: secretaria_ffpro@ub.edu
<http://www.ub.edu/fprofessorat>
Llicenciatura: Comunicació Audiovisual (2n cicle).

Facultat de Biblioteconomia i Documentació
Melcior de Palau, 140
08014 Barcelona
Tel. +34 93 403 57 70
Fax. +34 93 403 57 71
E-mail: bibdoc@ub.edu
<http://www.ub.edu/biblio>
Llicenciatura: Documentació (2n cicle).

Escola Superior de Relacions Públiques (*)
(*) Centre adscrit a la Universitat de Barcelona (UB)
Urgell, 187/Recinte Universitat Industrial
08036 Barcelona
Tel. +34 93 321 54 62
Fax. +34 93 410 04 02
E-mail: esrp@esrp.net
<http://www.esrp.net>
Llicenciatura: Publicitat i Relacions Públiques.

(16) Aquest directori s'ha elaborat a partir de la informació oficial de la Generalitat de Catalunya, a través del web del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa (DIUE) [En línia]: <<http://www.gencat.net/diue>>, el CUR-Directori d'Estudis Universitaris de la Generalitat de Catalunya [En línia]: <<http://www.gencat.net/universitats/direstudis>> [Consultes: febrer de 2007], i la verificació feta pels autors a cada una de les institucions.

UNIVERSITAT DE GIRONA (UdG)¹⁷

Escola Universitària de Turisme (EUT-UdG)
Alemanys, 4
17071 Girona
Tel. +34 972 41 97 00
Fax. +34 972 41 97 09
E-mail: info.ftc@udg.es
<http://www.udg.edu>
Llicenciatura: Publicitat i Relacions Públiques (1r cicle).

Escola Universitària de Ciències de la Comunicació (*)

(*) Centre adscrit a la Universitat de Girona (UdG)
Campus Montilivi
17071 Girona
Tel. +34 972 41 89 04
Fax. +34 972 41 87 32
E-mail: eucc@udg.es
<http://www.eucc-udg.org>
Llicenciatura: Publicitat i Relacions Públiques.

UNIVERSITAT DE LLEIDA (UdL)

Facultat de Lletres
Departament de Filologia Catalana i Comunicació
Plaça Víctor Siurana, 1
25003 Lleida
Tel. +34 973 70 21 16
Fax. +34 973 70 20 50
E-mail: secretaria@filcat.udl.es
<http://www.filcat.udl.es>
Llicenciatura: Comunicació Audiovisual (2n cicle).

UNIVERSITAT POMPEU FABRA (UPF)

Facultat de Ciències Socials i de la Comunicació
Departament de Periodisme i de Comunicació Audiovisual
La Rambla, 30-32 (Pl. Joaquim Xirau)
08002 Barcelona
Tel. +34 93 542 23 23/+34 93 542 22 54
Fax. +34 93 542 23 28
E-mail: secretaria.peca@upf.edu
<http://www.upf.edu/depeca>

Estudis de Comunicació Audiovisual

Tel. +34 93 542 24 25
Fax. +34 93 542 23 02
E-mail: secretaria.audiovisual@upf.edu
<http://www.upf.edu/comaudio>
Llicenciatura: Comunicació Audiovisual.

(17) L'Escola Universitària de Turisme de la Universitat de Girona (EUT-UdG) ofereix, el curs 2006-2007, 1r i 2n de la llicenciatura de Publicitat i Relacions Públiques, i l'Escola Universitària de Ciències de la Comunicació (Eucc-UdG), 3r, 4t i 5è curs d'aquesta llicenciatura, que a la UdG, igual com a la URV, és de cinc anys de durada. Es preveu que l'EUT-UdG incorpori progressivament, curs rere curs, 3r, 4t i 5è d'aquesta llicenciatura i es constitueixi, en un futur, en Facultat de Turisme i Comunicació. D'altra banda, la Universitat de Girona i l'Escola Universitària de Ciències de la Comunicació han iniciat per acord d'ambdues parts el procediment legal de la rescissió del conveni i desadscripció de l'Escola a la Universitat. La desadscripció es farà progressivament i cada any acadèmic l'Eucc-UdG deixarà d'impartir un curs, que serà assumit per l'EUT-UdG. Font: Carmen Echazarreta, responsable del pla pilot dels estudis de Publicitat i Relacions Públiques de la Universitat de Girona (comunicació personal, 22 de maig de 2007); Jordi Xifra, director de l'Eucc-UdG i coordinador dels estudis de Publicitat i Relacions Públiques de l'EUT-UdG (comunicació personal, 29 de gener de 2007 i 28 de maig de 2007), i UdG, 2005.

Estudis de Periodisme
 Tel. +34 93 542 22 73
 Fax. +34 93 542 23 94
 E-mail: secretaria.periodisme@upf.edu
<http://www.upf.edu/periodis>
 Llicenciatura: Periodisme (2n cicle).

Estudis de Publicitat i Relacions Públiques
 Tel. +34 93 542 22 72
 Fax. +34 93 542 23 02
 E-mail: secretaria.audiovisual@upf.edu
<http://www.upf.edu/comaudio>
 Llicenciatura: Publicitat i Relacions Públiques.

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI (URV)

Unitat de Comunicació
 Facultat de Lletres
 Carrer de Sant Pau, 4
 43003 Tarragona
 Tel./Fax. +34 977 55 85 82
 E-mail: sdec@correu.urv.es
<http://www.urv.cat/comunicacio>
 Llicenciatures: Periodisme (2n cicle); Publicitat i Relacions Públiques.

Universitats no presencials

UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA (UOC)¹⁸

Estudis de Ciències de la Informació i de la Comunicació
 Avinguda Tibidabo, 39-43
 08035 Barcelona
 Tel. 93 326 36 00
 E-mail: pcomunicacio@uoc.edu
<http://www.uoc.edu>
 Llicenciatures: Comunicació Audiovisual (2n cicle); Publicitat i Relacions Públiques (2n cicle); Documentació (2n cicle).

Universitats privades

UNIVERSITAT ABAT OLIBA (UAO-CEU)

Facultat de Ciències Socials
 Bellesguard, 30
 08022 Barcelona
 Tel. 93 254 09 19
 Fax. 93 418 93 80
 E-mail: info@abatoliba.edu
<http://www.uao.es>
 Llicenciatures: Periodisme; Publicitat i Relacions Públiques.
 Dobles llicenciatures: Administració i Direcció d'Empreses, i Publicitat i Relacions Públiques; Dret i Periodisme; Periodisme, i Ciències Polítiques i de l'Administració; Publicitat i Relacions Públiques, i Periodisme.

(18) La UOC es defineix com a institució de règim jurídic privat amb esperit de servei públic.

UNIVERSITAT INTERNACIONAL DE CATALUNYA (UIC)

Facultat d'Humanitats
Estudis de Periodisme/Departament de Comunicació
Immaculada, 22
08017 Barcelona
Tel. +34 93 254 18 00 (Informació UIC)
Fax. +34 93 254 18 50
E-mail: aragones@cir.uic.es; imerino@uic.es
<http://www.uic.edu>
Llicenciatures: Comunicació Audiovisual; Periodisme (2n cicle).

UNIVERSITAT RAMON LLULL (URL)

Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna
Valldonzella, 23
08001 Barcelona
Tel. +34 93 253 31 08 (Informació Facultat de Ciències de la Comunicació
Blanquerna)
Fax. +34 93 253 31 23
E-mail: infofcc@blanquerna.url.edu
<http://comunicacio.blanquerna.url.edu>
Llicenciatures: Comunicació Audiovisual; Periodisme; Publicitat i Relacions
Públiques.

UNIVERSITAT DE VIC (UVic)

Facultat d'Empresa i Comunicació
Sagrada Família, 7
08500 Vic
Tel. +34 93 881 61 69
Fax. +34 93 889 10 63
E-mail: deganat_fec@uvic.es
<http://www.uvic.es/fec>
Llicenciatures: Comunicació Audiovisual; Periodisme; Publicitat i Relacions
Públiques.
Dobles llicenciatures: Administració i Direcció d'Empreses, i Publicitat i Rela-
cions Públiques; Turisme, i Publicitat i Relacions Públiques.

Annex 2. Màsters oficials i propis en comunicació (curs 2006 - 2007)¹⁹

Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

Màster oficial

Màster Oficial en Innovació i Qualitat Televisives (de TV3) (interuniversitari)

Màsters propis

Comunicació, cultura i educació (en línia)
 Comunicació i educació
 Correcció i assessorament lingüístic
 Creació de projectes d'exposició: curadoria i edició
 Direcció de comunicació empresarial i institucional
 Direcció de comunicació empresarial i institucional (en línia)
 Escriptura per a la televisió i el cinema (en línia)
 Gestió de la comunicació política i electoral (en línia)
 Gestió i organització d'esdeveniments (bimodal)
 Màrqueting polític: estratègies i comunicació política
 Master internacional en disseny i gestió de la producció audiovisual
 Mediació intermediterrània: inversió econòmica i integració intercultural
 Periodismo y comunicación digital (en línia)
 Psicocreativitat
 Teoria i pràctica del documental creatiu
 Traducció audiovisual
 Traducció audiovisual (en línia)
 Traducció i comunicació en llengua sarda
 Tradumàtica (traducció i noves tecnologies): traducció i localització

Universitat de Barcelona (UB)

Màster oficial

Màster Oficial en Gestió de Continguts Digitals (interuniversitari)

Màsters propis

Antropologia visual
 Comunicació audiovisual interactiva
 Comunicació empresarial
 Cultura històrica i comunicació
 Comunicació i educació ambiental
 Direcció comercial i màrqueting
 Estudis i projectes de la cultura visual
 Gestió de la comunicació i relacions públiques en les organitzacions
 Màrqueting estratègic de les entitats esportives
 Màrqueting farmacèutic
 Periodisme BCNY
 Publicitat i comunicació empresarial
 Publicitat i empresa
 Relacions públiques i protocol
 Turisme i tecnologia (e-tourism). Estratègies de màrqueting i comercialització

(19) Elaboració pròpia a partir de DURSI (2006); Secretaría General del Consejo de Coordinación Universitaria (2006); UAB [En línia]: <<http://www.uab.es>>; UB [En línia]: <<http://www.ub.es>>; UdG [En línia]: <<http://www.udg.edu>>; UdL [En línia]: <<http://web.udl.es/>>; UPF [En línia]: <<http://www.upf.edu>>; URV [En línia]: <<http://www.urv.es/estudis/index.html>>; UOC [En línia]: <<http://www.uoc.edu>>; UAO-CEU [En línia]: <<http://estudis.uao.es/cream/>>; UIC [En línia]: <<http://www.unica.edu/estudi.uic?categoria=2>>; UVic [En línia]: <<http://www.uvic.cat>>, i URL [En línia]: <<http://www.url.edu>> [Consultes: febrer de 2007]. A la llista es manté el nom original del curs, en l'idioma que el difon cada universitat.

Universitat de Girona (UdG)*Màsters propis*

Periodisme Cultural
Comunicació i Crítica d'Art

Universitat Pompeu Fabra (UPF)*Màsters oficials*

Màster Oficial en Innovació i Qualitat Televisives (de TV3) (interuniversitari)
Màster Oficial en Gestió de Continguts Digitals (interuniversitari)

Màsters propis

Animació
Arts digitals
Comunicació Científica, Mèdica i Mediambiental
Comunicació Empresarial (Especialitat en Tecnologies Digitals)
Creació de videojocs
Direcció d'Empreses de Comunicació i Grups Multimèdia
Direcció de Comunicació
Disseny Periodístic
Documental de Creació
Documentació Digital
Disseny d'Interfícies Multimèdia
Edició
Producció Gràfica i Packaging

Universitat Oberta de Catalunya (UOC)*Màster oficial*

Màster Oficial de Societat de la Informació i el Coneixement

Màsters propis

Direcció de màrqueting i comunicació
Direcció i Gestió de la Informació i el Coneixement en les organitzacions
Direcció i gestió de sistemes i tecnologies de la informació
Edició
Edició Digital (en línia i presencial)

Universitat Ramon Llull (URL)*Màsters oficials*

Màster Oficial en Ficció en Cinema i Televisió. Producció i Realització
Màster Oficial en Periodisme Avançat. Reporterisme
Màster Oficial en Estratègia i Creativitat Publicitàries

Màsters propis

Comunicación y Producción Audiovisual Digital
Direcció d'Art en Publicitat

Dirección Multimedia
Diseño y Producción de Contenidos Multimedia
Guión y Animación 3D
Marketing i Gestió Comercial
Multimèdia i Produccions Audiovisuals
Produccions Audiovisuals Digitals
Producción Sonora y Audio Digital
Sports Management
Televisión Digital

Universitat de Vic (UVic)

Màster oficial

Màster Oficial en Comunicació i Gastronomia

Annex 3. Recull de tesis doctorals en comunicació llegides a Catalunya (2004-2006)²⁰

Aquest recull inclou les tesis doctorals sobre comunicació defensades als departaments de les facultats de comunicació de les universitats de Catalunya durant els anys naturals 2004, 2005 i 2006. També s'han inclòs tesis presentades a d'altres departaments, sobretot de les àrees de les ciències socials i les humanitats, sempre que tinguin com a objecte d'estudi, d'una manera directa o indirecta, algun àmbit de la comunicació.

- Adhepeau, Julien Laurent Michel (2005): *Los estereotipos femeninos en la publicidad de Costa de Marfil*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- Almiron Roig, Núria (2006): *Poder financiero y poder mediático: banca y grupos de comunicación. Los casos del SCH y PRISA (1976-2004)*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Andonova, Beneta Stefanova (2004): *Communication technologies: commercial adoption and institutional environment*. Barcelona: Departament d'Economia i Empresa, UPF.
- Aranda Juárez, Daniel (2006): *Estudios de recepción i consum cultural: comunidades interpretativas i fans. El cas de Gran Hermano*. Barcelona: Departament de Comunicació, URL.
- Aragonès, Salvador (2006): *L'Osservatore Romano. Estudio de su evolución histórica y análisis de sus contenidos (1973-2003)*. Barcelona: Departament de Periodisme i Comunicació Audiovisual, UIC.
- Arqué Bertran, Maria Teresa (2004): *La imatge visual en la didàctica de les ciències socials. Tractament didàctic de la imatge en els cicles mitjà i superior de l'educació primària*. Barcelona: Departament de Didàctica de les Ciències Socials, UB.
- Baró Llambias, Mònica (2005): *Les edicions infantils i juvenils de l'Editorial Joventut. 1923-1969*. Barcelona: Departament de Biblioteconomia i Documentació, Facultat de Biblioteconomia i Documentació, UB.
- Bergés Saura, Laura (2004): *Anàlisi econòmica i financera de TVE, Antena 3 TV, Telecinco i Canal Plus i del seu entorn (1999-2000): la mercantilització de la televisió espanyola*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Blasco Peris, Albert (2005): *Barcelona Atracción (1910-1936). Una revista de la sociedad de atracción de forasteros*. Barcelona: Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives (IUHJV), UPF.
- Burguet Ardiaca, Francesc (2004): *El procés de producció de la informació: identificació, descripció i sistematització dels mecanismes d'expressió de la interpretació i valoració implícites en els titulars de la informació d'actualitat*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Cámara de la Fuente, Lidia Inés (2005): *Comunicación técnica multilingüe: gestión del conocimiento y de recursos lingüísticos para proyectos de traducción*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA), UPF.
- Canalda i Ribas, Bel (2005): *La moda publicitaria. Un estudio de los mecanismos del sistema de la moda en los contenidos creativos publicitarios de las campañas gráficas (1992-2002)*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.

(20) Relació d'abreviatures (per ordre alfabètic): UAB: Universitat Autònoma de Barcelona; UB: Universitat de Barcelona; UIC: Universitat Internacional de Catalunya; UPF: Universitat Pompeu Fabra, i URL: Universitat Ramon Llull.

- Canosa Farran, Francesc (2005): *El somni d'una societat i d'un periodisme. La televisió de paper (1931-1936)*. Barcelona: Departament de Comunicació, URL.
- Casals Martorell, Daniel (2006): *Ràdio en català. Contribució de Catalunya Ràdio a la creació d'un llenguatge radiofònic català per als informatius*. Bellaterra: Departament de Filologia Catalana, UAB.
- Casero Ripollés, Andreu (2004): *La construcción mediática de la realidad política. Información periodística y "caso excepcional"*. Barcelona: Departament de Periodisme i de Comunicació Audiovisual, UPF.
- Castellanos Díaz, Ángel (2006): *El auge de la postproducción audiovisual digital en España: el caso de Filmax (2000-2005)*. Barcelona: Departament de Comunicació, URL.
- Castelló Cogollos, Enric (2005): *Sèries de ficció i construcció nacional: la producció de ficció pròpia de Televisió de Catalunya 1994-2003*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Ceballos Saavedra, Maritza (2005): *Las pasiones: Puesta en escena cinematográfica*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- Cobo Romani, Cristóbal (2005): *Organización de la información y su impacto en la usabilidad de las tecnologías interactivas*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- Colominas Pérez, Sílvia (2004): *La frontera física (Cicely, Alaska) y la frontera imaginaria (realidad y fantasía) en NORTHERN EXPOSURE*. Barcelona: Departament de Periodisme i de Comunicació Audiovisual, UPF.
- Comas Arnal, Eva (2006): *Els recursos sonors en els informatius radiofònics. Anàlisi dels recursos sonors en els relats periodístics dels informatius de migdia de Catalunya Informació, Catalunya Ràdio, COM Ràdio, COPE Catalunya, Ona Catalana, Onda Rambla, Ràdio 4 i SER Catalunya del 16 i 17 de juliol del 2001 i del 5 i 6 d'abril de 2004*. Barcelona: Departament de Comunicació, URL.
- Cortiñas Rovira, Sergi (2006): *Les estratègies redaccionals de la periodística de Javier Sampedro i la seva relació amb les principals tradicions de divulgació científica*. Barcelona: Departament de Periodisme i de Comunicació Audiovisual, UPF.
- Cruz Sandoval, Judith (2004): *La crisis y su influencia en las estrategias de comunicación organizacional*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- Da Costa Cairrão, Álvaro Miguel (2004): *Publicidad y eficacia publicitaria: influencia de la duración y naturaleza del estímulo del spot publicitario erótico en la frecuencia cardíaca y su relación con el fenómeno de la atención entre los jóvenes universitarios*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- De Uribe Gil, Clara Eugènia (2004): *Anàlisi teòric i pràctic de la "Future Search Conference" en la gestió de la crisi: la seva aplicació professional en l'àmbit de les relacions públiques*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- Deza Blanco, Pablo (2004): *Retórica Contrastiva: Análisis de los dispositivos cohesivos en las noticias de sucesos escritos por periodistas españoles y estudiantes taiwaneses de ELE*. Barcelona: Departament de Didàctica de les Ciències Socials, UB.
- Domingo Santamaría, David (2006): *Inventing online journalism: development of the internet as a news medium in four catalan online newsrooms*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.

- Fernández Cuesta, Jordi (2005): *La publicitat en la campanya electoral: L'organització entre els partits polítics catalans i els professionals de la publicitat en el 16-N del 2003*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- Fernández Medina, Javier (2005): *Perspectivas de desarrollo de un espacio audiovisual en los países del cono sur de América Latina: elementos para un análisis y diagnóstico de la televisión*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- Figueras Maz, Mònica (2005): *Prensa Juvenil Femenina i Identitat Corporal*. Barcelona: Departament de Periodisme i de Comunicació Audiovisual, UPF.
- García González, Roberto (2006): *A semantic web approach to digital rights management*. Barcelona: Departament de Tecnologies de la Informació i les Telecomunicacions, UPF.
- González Pacanowski, Antonio (2005): *La información digital en línea en medicina y salud: conceptos, métodos y evaluación*. Barcelona: Departament de Periodisme i de Comunicació Audiovisual, UPF.
- Guimerà i Orts, Josep Àngel (2006): *La televisió local a Catalunya: gestió, naixement i transformació (1976-2005)*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Jauset Berrocal, Jordi A. (2006): *La audiencia de televisión de Cataluña (1998-2003). Estudio estadístico de los niveles, de variabilidad y la relación con la oferta genérica*. Barcelona: Departament de Comunicació, URL.
- Jiménez Morales, Mònica (2006): *De l'estereotip adult a la realitat preadolescent. Influència del discurs audiovisual publicitari en els trastorns del comportament alimentari en nens i nenes de 8 a 12 anys*. Departament de Periodisme i de Comunicació Audiovisual, UPF.
- Karounga, Keita (2006): *La imagen corporativa de las entidades financieras: el caso de Banco Sabadell en Cataluña*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- León Duarte, Gustavo Adolfo (2006): *Sobre la institucionalización del campo académico de la comunicación en América Latina. Una aproximación a las características estructurales de la investigación latinoamericana en comunicación*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Masip Masip, Pere (2006): *Presència i ús d'internet a les redaccions. Periodistes, rutines professionals i tecnologia: el cas de La Vanguardia, Catalunya Ràdio i Televisió de Catalunya*. Barcelona: Departament de Comunicació, URL.
- Matamala Ripoll, Anna (2004): *Les interjeccions en un corpus audiovisual. Descripció i representació lexicogràfica*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA), UPF.
- Mayer Pujadas, Miguel Ángel (2006): *Evaluación de los sistemas de acreditación de webs sanitarias. La experiencia de Web Médica Acreditada*. Departament de Ciències Experimentals i de la Salut, UPF.
- Molina Rodríguez-Navas, Pedro Manuel (2006): *Encontrarse en la historia. Fuentes, protagonistas y espacios: metodologías para una historia de la comunicación no-androcéntrica*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Navarrete Terrasa, Antonio (2006): *Semantic integration of the thematic geographic information in a multimedia context*. Departament de Tecnologies de la Informació i les Telecomunicacions, UPF.

- Palau Saumell, Ramon (2006): *Relacions Públiques i responsabilitat social corporativa a les cadenes hoteleres catalanes*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- Palomeras Vilches, Neus (2004): *Intellectual Property and Markets for Technology*. Barcelona: Departament d'Economia i Empresa, UPF.
- Pardo Kuklinsky, Hugo (2005): *Un modelo de aplicación web institucional universitaria. El caso de los webco: webs de facultades de comunicación de Iberoamérica*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- Pastor Pérez, Lluís (2004): *Teoría de las cartas al director. El papel del lector en la prensa*. Barcelona: Departament de Comunicació, URL.
- Peralta Mas, Miquel (2004): *La Crònica televisiva institucional i política. Jordi Pujol i TVE a Catalunya: estudi de cas. Anàlisi del procés productiu de les cròniques televisives institucionals i polítiques en el seguiment periodístic del [sic] viatges oficials del President de la Generalitat, Jordi Pujol i Soley, fora de Catalunya: el cas de les notícies del programa informatiu diari L'Informatiu, de TVE a Catalunya*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- Pineda Garelli, José Luis (2004): *La televisión digital en el hogar mexicano: Domesticación y consumo de una innovación tecnológica*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- Portillo Sánchez, Maricela (2005): *Culturas juveniles y cultura política. La construcción de la opinión política de los jóvenes de la ciudad de México*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Presas Areu, Graciela Inés (2004): *La transformación del Espacio Público Brasileño o cómo la irrupción del Marketing afecta a la Comunicación Política*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Rizo García, Marta (2004): *Prácticas culturales y redefinición de las identidades de los inmigrantes en el Raval (Barcelona): aportaciones desde la comunicación*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Rom Rodríguez, Josep Antoni (2004): *Del disseny gràfic a la direcció d'art en publicitat. Fonaments del discurs visual*. Barcelona: Departament de Comunicació, URL.
- Roca Sales, Meritxell (2004): *La representació de la dona als mitjans de comunicació. Estudi d'un cas: Telva (1963-2000)*. Barcelona: Departament de Comunicació, URL.
- Rost, Alejandro (2006): *La interactividad en el periódico digital*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Ruiz Caballero, Carlos Miguel (2006): *La teoría liberal sobre la libertad de prensa. Vigencia en las sociedades democráticas actuales. El caso español*. Barcelona: Departament de Comunicació, URL.
- Salla García, Xavier (2006): *La enseñanza de la aplicación legal de las Nuevas Tecnologías en las licenciaturas de Publicidad y Relaciones Públicas de Cataluña*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- Sanabria Sing, Carolina (2006): *La Mirada voyeur. Construcción y fenomenología de una estructura audiovisual contemporánea*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.

- San Martín Rodríguez, Luis Eduardo de (2004): *La mirada informativa de los vespertinos TAL CUAL y EL MUNDO sobre la realidad venezolana (2000-2002)*. Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Sánchez Navarro, Jordi (2005): *Autoría, estética del exceso y reciclaje cultural en el cine contemporáneo: la postmodernidad segun Tim Burton*. Barcelona: Departament de Comunicació, URL.
- Simelio Solà, Núria (2006): *Prensa de información general durante la transición política española (1974-1984): pervivencias y cambios en la representación de las relaciones sociales*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Schuch Brunet, Carla (2006): *Network Projects and Collaboration. Models for Socio-cultural Changes-on the internet*. Barcelona: Departament de Periodisme i de Comunicació Audiovisual, UPF.
- Tejedor Calvo, Santiago (2006): *La enseñanza del ciberperiodismo en las facultades de Periodismo de España*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Vallet Saavedra, Gemma (2006): *eBranding: la creación de marca digital en la era de la conectividad*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.
- Vargas Carrillo, María Soledad (2006): *Estilos de vida, ética y estética en los dominicales de los diarios ABC, La Vanguardia y El País (1974-1999)*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Vega Montiel, Aimée M. (2004): *La decisión de voto de las amas de casa mexicanas y las noticias electorales televisadas*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, UAB.
- Vila Delclòs, Enric (2005): *La construcció d'una identitat de supervivència: el rostre i la màscara. Néstor Luján (1941-1947)*. Barcelona: Departament de Comunicació, URL.
- Waechter, Hans Da Nobrega (2004): *Comunicación y comprensión. Los mensajes en campañas de educación ambiental*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat, UAB.

Annex 4. Projectes de recerca (I+D) de ciències socials i humanitats relacionats amb la comunicació concedits a universitats catalanes (2005 i 2006)

Projectes finançats pel Ministeri de Ciència i Educació (MEC) a les convocatòries 2005 i 2006 de la Secretaria d'Estad d'Universitats i Investigació	
TÍTOL	UNIVERSITAT/CENTRE-DEPARTAMENT/ INVESTIGADOR PRINCIPAL
Convocatòria 2005	
"La radio como medio de integración social: desarrollo de un instrumento de medición de audiencias excluidas para la realización de campañas publicitarias institucionales de interés social"	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Dept. de Comunicació Audiovisual i de Publicitat Balsebre, Armand
"El tratamiento de los temas penales en los medios de comunicación"	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Facultat de Dret Garcia, Mercedes
"Infancia, violencia y televisión. Los espacios informativos y los imaginarios de la violencia en los niños y adolescentes"	Universitat Ramon Llull (URL) Dept. de Comunicació Social Busquet, Jordi
Convocatòria 2006	
"Impacto psicosocial y cultural de las innovaciones tecnocientíficas. El papel de los espacios públicos de acceso a las TIC en los procesos constitutivos de la identidad social y de las redes sociales"	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Dept. de Psicologia Clínica i de la Salut Íñiguez, Lupicinio
"Televisión interactiva en el entorno cross media: tipología de la oferta, los contenidos, los formatos y los servicios emergentes"	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Dept. de Comunicació Audiovisual i de Publicitat Franquet, Rosa
"Estudio de la programación de la TV digital: innovación en contenidos, formatos y técnicas de programación en la TDT"	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Dept. de Comunicació Audiovisual i de Publicitat Prado, Emili
"Instrumentos de análisis y medición de la ficción televisiva internacional"	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Facultat de Ciències de la Comunicació Vilches, Lorenzo
"La llengua de la publicitat a televisió"	Universitat de Barcelona (UB) Dept. de Filologia Catalana Pons Griera, Lúdia
"El papel de la mujer en la literatura popular francesa y la cultura mediática, repercusión en España"	Universitat de Lleida (UdL) Dept. de Filologia Clàssica Santa, M ^a Àngeles
"Arte, Estética & (New) Media"	Universitat Oberta de Catalunya (UOC) Institut Interdisciplinari d'Internet (IN3) San Cornelio, Gemma
"Ética y excelencia informativa. La deontología periodística frente a las expectativas de la ciudadanía en Cataluña"	Universitat Pompeu Fabra (UPF) Dept. de Periodisme i Comunicació Audiovisual Alsius, Salvador
"Observatorio del cine europeo contemporáneo"	Universitat Pompeu Fabra (UPF) Dept. de Periodisme i Comunicació Audiovisual Font, Domènec

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Secretaria de Estado de Universidades e Investigación [En línia] (2004 i 2005): <<http://www.mec.es/ciencia/jsp/plantilla.jsp?area=proyectosID&id=21>> [Consulta: gener de 2007].

Annex 5. Publicacions periòdiques especialitzades en comunicació a Catalunya (2005 i 2006)

Revista	Edició	Periodicitat
<i>L'Agenda de la imatge</i>	Barcelona: Unió de professionals de la Imatge i Fotografia de Catalunya (UPIFC), [1995-]	Trimestral
<i>Anàlisi: quaderns de comunicació i cultura</i>	Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), [1980-]	Semestral
<i>Antena Local: la revista de comunicació local</i>	Martorell: Federació d'Organismes i Entitats de Ràdio Local de Catalunya, [1996-]	Bimestral
<i>Anthropos: huellas del conocimiento</i>	Rubí: Nariño, S.L., [1981-]	Trimestral
<i>A prop! Comunicació</i>	Barcelona: Taula de Comunicació, [2002-]	Trimestral
<i>Bibliodoc: anuari de biblioteconomia, documentació i informació</i>	Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, DL, [1999-]	Anual
<i>BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació</i>	Barcelona: Universitat de Barcelona, (UB), [1998-]	Semestral
<i>Capçalera: revista del Col·legi de Periodistes de Catalunya</i>	Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya, [1989-]	Bimestral
<i>Cinematògraf: annals de la federació catalana de cineclubs</i>	Barcelona : L'Avenç, [1984-]	Irregular
<i>Comunicació 21</i>	Barcelona: Barcelona Planning, [2000-]	Trimestral
<i>El professional de la informació</i>	Barcelona: Swets & Zeitlinger Ibérica, S.L., [1998-]	Mensual
<i>Formats: revista de comunicació audiovisual</i>	Barcelona: Universitat Pompeu Fabra (UPF), [1997-]	Bianual
<i>Hipertext.net</i>	Barcelona: Universitat Pompeu Fabra (UPF), [2003-]	Anual
<i>Ítem</i>	Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, [1987-]	Quadrimestral
<i>La revista de les revistes. Anuari de l'espai català de comunicació</i>	Barcelona: Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC), [2001-]	Anual
<i>Llengua, Societat i Comunicació</i>	Barcelona: Universitat de Barcelona (UB), [2004-]	Anual
<i>Quaderns del CAC</i>	Barcelona: Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC), [1998-]	Quadrimestral
<i>Quark: Ciencia, Medicina, Comunicación y Cultura</i>	Barcelona: Universitat Pompeu Fabra (UPF), [1995-]	Trimestral
<i>Treballs de comunicació</i>	Barcelona: Societat Catalana de Comunicació (SCC), [1991-]	Semestral
<i>Trípodos: llenguatge, pensament, comunicació</i>	Barcelona: Universitat Ramon Llull (URL), [1996-]	Semestral
<i>UOC Papers</i>	Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya (UOC), [2005-]	Anual
<i>Voces y culturas: revista de comunicación</i>	Barcelona: Voces y culturas, [1990-]	Semestral

Font: Elaboració pròpia amb dades del Catàleg Col·lectiu de les Universitats Catalanes (CCUC) [En línia]: <<http://www.cbuc.es/>>; Directori de l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC) [En línia]: <<http://www.appec.cat/>>; Directori del Col·legi de Periodistes de Catalunya (CPC) [En línia]: <www.periodistes.org/>; Directori de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) [En línia]: <<http://www.iec.cat/>>; Directori de recursos temàtics de la Universitat Autònoma de Barcelona [En línia]: <<http://www.bib.uab.es/comunica/revele.htm>>; Llistes de revistes d'humanitats i ciències socials (Llistes CARHUS) de la Direcció General de Recerca de la Generalitat de Catalunya [En línia]: <http://www10.gencat.net/dursi/ca/re/aval_rec_sist_pc05_llistes.htm>, i Directori de revistes de comunicació del Portal de la Comunicació [En línia]: <http://www.portalcomunicacion.com/cat/bib_rev.asp> i Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General de la Universitat Autònoma de Barcelona. [Consultes: febrer de 2007]. Indexació i actualitzacions periòdiques al Portal de la Comunicació [En línia]: <<http://www.portalcomunicacio.cat/>>.

Annex 6. Llibres especialitzats en comunicació. Selecció del Portal de la Comunicació InCom-UAB (2005 i 2006)

Aquest apartat recull els llibres d'autores i autors catalans seleccionats pel *Portal de la Comunicació InCom-UAB* (www.portalcomunicacio.cat) per a la seva secció "Bibliografia>Llibres de Comunicació". Es tracta d'una relació en què es prioritzen les publicacions de caràcter teòric i acadèmic sobre les publicacions de caràcter més divulgatiu sobre els mitjans de comunicació i els seus protagonistes.

- Alberich Pacual, Jordi i Antoni Roig Telo (coord.) (2005): *Comunicación audiovisual digital. Nuevos medios, nuevos usos, nuevas formas*. Barcelona: Editorial UOC.
- Balsebre, Armand [et al.] (2006): *Los mitos de la publicidad radiofónica*. Madrid: Ediciones Cátedra.
- Busquet, Jordi (2005): *Els escenaris de la cultura. Formes simbòliques i públics a l'era digital*. Barcelona: Papers d'Estudi-Trípodos.
- Busquet, Jordi (2006): *La recerca en comunicació*. Barcelona: Editorial UOC.
- Capriotti i Peri, Paul (2005): *Planificación estratégica de la imagen corporativa*. Barcelona: Ariel.
- Carnicero i Duque, Paulino (2005): *La comunicación y la gestión de la información en las instituciones educativas*. Barcelona: Wolters Kluwer.
- Casablanca, David (2005): *Alterperiodisme: els mitjans de comunicació i la nova solidaritat*. Barcelona: Fundació Intermón.
- Casassas, Jordi (2005): *Prensa cultural i intervenció política dels intel·lectuals a la Catalunya contemporània (1814-1975)*. Barcelona: Publicacions UB.
- Català, Josep Maria (2006): *La imagen compleja. Fenomenología de las imágenes en la era de la cultura visual*. Barcelona: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Col·legi de Periodistes de Catalunya (2006): *Llibre blanc de la professió periodística a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Cóppulo, Sílvia (2006): *Com neix COMRàdio*. Barcelona: Angle Editorial.
- Cóppulo, Sílvia i Mercè Dedeu (2006): *La familia empresaria Castells*. Barcelona: La esfera de los libros.
- Corominas, Maria; Miquel de Moragas i Josep Àngel Guimerà (ed.) (2005): *Informe de la comunicació a Catalunya 2003-2004*. Bellaterra; Castelló de la Plana; Barcelona; València: Universitat Autònoma de Barcelona, Servei de Publicacions; Publicacions de la Universitat Jaume I; Universitat Pompeu Fabra; Universitat de València, Servei de Publicacions.
- Fernández Alonso, Isabel; Miquel de Moragas; José Joaquín Blasco i Núria Almirón (ed.) (2006): *Press Subsidies in Europe*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Edició en català: Fernández Alonso, Isabel; Miquel de Moragas; José Joaquín Blasco i Núria Almirón (ed.) (2006): *Ajuts a la premsa a Europa*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Fernández Cavia, Josep (2005): *Pantalles amigues? Nens i adolescents davant el nou entorn audiovisual*. Tarragona: Arola Editors.
- Fontcuberta, Mar de; Héctor Borrat (2006): *Periódicos. Sistemas complejos, narradores e interacción*. Buenos Aires: La Crujía Ediciones.

- Franquet, Rosa [et al.] (2006): *Assalt a la Xarxa. La batalla decisiva dels mitjans de comunicació on-line en català*. Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya.
- Freixas, Ramon i Joan Bassa (2005): *Cine, erotismo y espectáculo. El discreto encanto del sexo en la pantalla*. Barcelona: Ediciones Paidós.
- Gifreu, Josep (2006): *La pell de la diferència: comunicació, llengua i cultura des de l'espai català*. Barcelona: Pòrtic.
- Mas de Xaxás, Xavier (2005): *Mentiras. Viaje de un periodista a la desinformación*. Barcelona: Destino.
- Micó, Josep Lluís (2006): *Teleperiodisme digital*. Barcelona: Trípodos.
- Morales, Denis de (coord.) (2005): *Por otra comunicación: los media, globalización cultural y poder*. Barcelona: Icaria.
- Muro, Ignacio (2006): *Globalización de la información y agencias de noticias*. Barcelona: Paidós.
- Nogué, Anna i Carlos Barrera (2006): *La Vanguardia, del franquismo a la democracia*. Madrid: Fragua.
- Peralta, Miquel (2005): *Teleinformatius: la transmissió televisiva de l'actualitat*. Barcelona: Universitat Ramon Llull.
- Rodrigo Alsina, Miquel (2005): *La construcción de la noticia*. Barcelona: Ediciones Paidós Ibérica.
- Rodríguez Canfranc, Pablo; José Ramón Granger Alemany i Carlos Guallarte Nuez (2005): *El sector de contenidos digitales: agentes y estrategias*. Barcelona: Centre d'Economia Industrial.
- Roig Telo, Antoni (ed.) (2005): *Comunicación audiovisual digital*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Romaguera, Joaquim i Llorenç Soler (2006): *Historia crítica y documentada del cine independiente en España (1955 1975)*. Barcelona: Laertes.
- Sociedad Española de Periodística (2006): *Estudios de Periodística XI. El Periodismo, motor de cultura y de paz*. Barcelona: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Terricabras, Josep M. (coord.) (2006): *Què ens expliquen? Com interpretar la informació*. Barcelona: Mina.
- Tresserras, Miquel (2006): *La ciutat de risc. El prodigi de la televisió i altres tecnologies*. Barcelona: Papers d'estudi (Trípodos), 14. Facultat de Comunicació Blanquerna-Universitat Ramon Llull.
- Vilaseca, Jordi i Imma Tubella (coord.) (2005): *Sociedad del conocimiento. Cómo cambia el mundo ante nuestros ojos*. Barcelona: Editorial UOC.
- Xifra Triadú, Jordi (2005): *Planificación estratégica de las relaciones públicas*. Barcelona: Editorial Paidós.